WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ROK III WARSZAWA, DNIA 15 SIERPNIA 1928 R. NUMER 16

VIII KONGRES CHEMJI PRZEMYSŁOWEJ

Okres letni wyzyskiwany bywa zazwyczaj dla zwoływania różnorakich międzynarodowych i krajowych zjazdów lub konferencyj. Ostatnie dni lipcowe przyniosły Kongres, organizowany już poraz ósmy przez francuskie Towarzystwo Chemji Przemysłowej. Tegoroczny zjazd odbył się w Strasburgu, trwał od dn. 22 do 29-go lipca i zgromadził około 250-ciu osób, zarówno Francuzów jak cudzoziemców. Z zagranicy przybyło mianowicie 17 delegacyj, dość nawet licznych, zwłaszcza z Czechosłowacji i Hiszpanji; jednoosobowa „delegacja" polska doszła wobec tego do wniosku, że szczególnie z uwagi na konieczność nawiązywania osobistego kontaktu z uczestnikami Kongresu — należy na przyszłość brać liczniejszy udział we francuskich zjazdach przemysłowych, wzorem uczestnictwa w poprzednim, VII Kongresie Chemji Przemysłowej w r. 1927 w Paryżu.

Uczestnicy VIII Kongresu Chemji Przemysłowej w Strasburgu

Referaty, wygłaszane zwłaszcza na komisyjnych posiedzeniach Kongresu, były niekiedy bardzo interesujące, obejmowały rozliczne tematy z dziedziny technologji chemicznej i organizacji ekonomicznej, a częstokroć wnosiły ciekawe przyczynki do rozważanych zagadnień. Tu też bodaj tkwi zasadnicza różnica między konferencjami Unji Międzynarodowej Chemji Czystej i Stosowanej a Kongresami Chemji Przemysłowej, które poniekąd można uważać za zjazdy międzynarodowe — z racji licznego udziału delegacyj cudzoziemskich. O ile bowiem konferencje Unji dają niewiele materjału faktycznego, rozpraszając się raczej wśród spraw natury formalnej, o tyle kongresy przemysłowe kładą duży nacisk na komunikaty z różnych dziedzin nauki stosowanej oraz na zwiedzanie ważniejszych ośrodków przemysłowych. Kongres strasburski przyniósł przeszło setkę odczytów oraz kilka bardzo interesujących wycieczek.

Z wygłoszonych referatów wyróżniał się wykład prof. Matignon o ostatnich zdobyczach techniki w zakresie otrzymywania związków azotowych oraz prof. Ipatjewa z Petersburga o uwodornianiu pod ciśnieniem. Ciekawy był również odczyt p. Pawła Dufour o zasadniczych ideach jego metody naukowej organizacji, zwanej „Dufour'yzmem"; podstawową koncepcją jest tu pieczołowite uwzględnienie pierwiastka humanitarnego, przy szczególnem stosowaniu zasad psychotechniki. Wprawdzie amerykańscy pionierzy naukowej organizacji (Ford, Emerson i inni) kładą również duży nacisk na zadowolenie i dobre zarobki robotnika, jednak p. Dufour chciałby akcję humanitarną postawić na pierwszym planie, równorzędnym z innemi zasadami naukowej organizacji jak zmechanizowanie i znormalizowanie produkcji, jedność rozkazodawstwa i t. d.

Prelegent oświadczył, że jego referat nie nosi cech polemiki, to też dyskusja była minimalna, aczkolwiek

możnaby mieć zastrzeżenia co do oryginalności koncepcji wielokrotnie bodaj formułowanej przez klasycznych amerykańskich badaczów.

Referatów niefrancuskich było niewiele; dwa z nich dotyczyły postępów osiągniętych przez wytwórczość chemiczną we Włoszech (Ks. Ginori-Conti) oraz w Polsce (Inż. T. Zamoyski).

Referat polski wywołał ciekawą dyskusję polsko-francusko-czeską na temat sposobu rozwiązania problemu azotowego w poszczególnych krajach Europy.

Po zakończeniu oficjalnej oraz atrakcyjno-bankietowej części Kongresu, odbyły się wycieczki do kilku zakładów przemysłowych, wśród których zasługują na wzmiankę kopalnie i rafinerja ropy naftowej w Pechelbronn oraz kopalnie soli potasowych w Wittelsheim. Wprawdzie ilość wydobywanej w Pechelbronn ropy, stanowi drobny tylko odsetek produkcji światowej, natomiast ciekawe są nowoczesne metody eksploatacji podziemnej (studnie i galerje zamiast pomp) oraz racjonalne urządzenia rafinerji, przy stosowaniu destylacji ciągłej, częściowo w próżni. Kopalnie soli potasowych, zatrudniające powyżej 6.000 robotników (w czem wielka ilość Polaków) pracują ze znaczną sprawnością, choć grzeszą często nieosobliwemi warunkami higjeny i bezpieczeństwa pracujących; eksploatuje się wyłącznie sylwinit 20%-owy, wzbogacany później chlorkiem potasowym, jeśli ma być przeznaczony do dalszego przerobu w przemyśle chemicznym.

Kongres naogół można uważać za udany, mimo odwołania kilkunastu referatów — z racji nieprzybycia prelegentów, co znów tłumaczy się niezwykłemi upałami, przeszkadzającymi normalnej pracy. To też następny, IX Kongres Chemji Przemysłowej ma się odbyć jesienią w r. 1929, na zaproszenie delegacji hiszpańskiej — w Barcelonie, gdzie w tym czasie będzie miała miejsce Wystawa Międzynarodowa.

KRONIKA

Dn. 3 sierpnia r. b. w celu powołania 2 radców warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej odbyło się nadzwyczajne walne zebranie członków Związku, które doszło do skutku dopiero w drugim terminie. Obecni byli przedstawiciele 21 zrzeszonych przedsiębiorstw, reprezentujący ogółem 96 głosów. Zebraniu przewodniczył p. J. Kowalczewski, członek Głównej Komisji Wyborczej do Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

Wybrani zostali na radców pp. Ludwik Spiess, członek Zarządu Związku i Inż. Tadeusz Zamoyski.

Na posiedzeniu Zarządu Związku w dn. 3 sierpnia r. b. przyjęto w poczet członków Związku firmę: Fabryka Przetworów Hydratcelulozy, Stanisław Kwinto i Synowie, Toruń, ul. Żółkiewskiego 14.

Stopniowy rozwój fabrykacji superfosfatów w Polsce powoduje pewne trudności w zaopatrywaniu się w kwas siarkowy, którego głównym źródłem są prażelnie blendy cynkowej na G. Śląsku. W prażelniach tych wytwórczość kwasu, będącego produktem ubocznym, oczywiście zależna jest od konjunktury w przemyśle cynkowym, nie zaś od popytu na kwas. Ministerstwo Przemysłu i Handlu, w słusznej trosce o zaopatrzenie kraju w tak ważny półfabrykat, pragnie za naszem pośrednictwem pobudzić inicjatywę do uruchomienia, względnie do powiększenia instalacyj, służących do wyrobu kwasu siarkowego z pirytów.

Z dn. 20 lipca b. r. wprowadzono prowizorycznie w życie dodatkowy protokuł do polsko-norweskiego traktatu handlowego z dn. 22 grudnia 1926. Dla przemysłu chemicznego interesującem jest postanowienie protokułu, mocą którego utrwala się bezcłowość dla wwozu do Norwegji polskiej soli.

W dn. 8 lipca r. b. został podpisany protokuł dodatkowy do umowy polsko-francuskiej z dn. 9 grudnia 1924. W szeregu uzyskanych przez Polskę ceł minimalnych francuskich należy wspomnieć o produktach destylacji smoły węglowej (Nr 0179 taryfy francuskiej).

Celem uproszczenia i przyśpieszenia toku postępowania celnego przy odprawach bawełny kolodjonowej stabilizowanej alkoholem w stosunku 1 : 1, przeznaczonej do wyrobu lakierów lub kolodjum, Ministerstwo Skarbu zezwala na wypuszczenie bawełny takiej do wolnego obrotu po opłacie cła według poz. 112 p. 25 lit. c taryfy celnej, na podstawie przedkładanych przez strony zaświadczeń, stwierdzających przeznaczenie i potrzebę sprowadzania jej z zagranicy, wydawanych przez Inżyniera Przemysłowego na m. st. Warszawę, względnie przez Wojewódzkie Wydziały Przemysłowe.

Pawilon chemiczny na Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu winien przemawiać do widza plastyką i przejrzystością nawskroś współczesną, opartą na najnowszych wynikach techniki wystawowej; winien interesować, uczyć, przekonywać. Sprawie tej Związek poświęca szczególną uwagę. Ponieważ jednak metody i formy wystawiania są dzisiaj bardzo rozległe, liczne i różnorodne, przeto pragnęlibyśmy korzystać z opinji wszystkich naszych członków, zwłaszcza zaś tych osób, które odwiedzają tegoroczne wystawy zagranicą. Chętnie służymy informacjami, dotyczącemi trwających lub przewidywanych wystaw; wzamian wdzięczni będziemy za nadsyłanie nam sprawozdań, uwag i wniosków, dotyczących Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu.

Do niniejszego numeru „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" dołączamy cyrkularz Centralnego Związku Polskiego Górnictwa, Przemysłu, Handlu i Finansów „Umowa o pracę pracowników umysłowych".

Sp. Akc. „Bormann, Szwede i S-ka" zawiadamia nas, iż przystąpiła do budowy chłodni do wszelkich celów, korzystając przytem z pomocy technicznej znanej *wszechświatowej firmy*

„BRACIA SULZER" (Szwajcarja)

opartej na przeszło 50-letniem jej doświadczeniu w tej dziedzinie.

Po zapewnieniu sobie w budowie chłodni współpracy firmy tej miary, co „Br. Sulzer" Sp. Akc. „Bormann, Szwede i S-ka" sądzi, że będziemy w stanie wnieść na rynek polski bardzo poważne zasoby fachowości i solidności wykonania, przyczyniając się do podniesienia polskiego chłodnictwa do poziomu najnowszych zdobyczy techniki światowej w tej branży.

Powyższą wiadomość podajemy nietylko z obowiązku kronikarskiego, lecz również pragnąc zwrócić uwagę naszych przedsiębiorstw chemicznych na nowe źródła zakupu niezbędnej aparatury.

Towarzystwo Chargeurs-Réunis, które utworzyło stałą komunikację okrętową między Gdynią i portami południ. Ameryki, komunikuje, że na statkach swych „Krakus" i „Swiatowid" oddaje bezpłatnie do dyspozycji polskich sfer gospodarczych szafki reklamowe.

Szafki te znajdujące się w kurytarzach statku są następującej wielkości:

długość — 240 cm.
wysokość — 200 cm.
głębokość — 40 cm.

Zainteresowane powyższą sprawą firmy zechcą zgłaszać się do Towarzystwa Transportowego „Worms & Cíe" — Warszawa, Królewska 10.

Zarząd portowy na Helu pragnie sprzedać rezerwuar żelazny, okrągły, z blachy 25 mm. grubości, o pojemność 10.000 litrów, z dwoma wylotami. Cena rezerwuaru ma być bardzo niska. Reflektanci powinni zwrócić się do Baltyckiej Ajencji Handlowej w Gdyni, ul. Portowa.

Z okazji obchodu 10-ej rocznicy odrodzenia Państwa Polskiego przygotowuje się specjalne wydanie jubileuszowe tygodnika „Przemysł i Handel". Redakcja tego wydawnictwa zwraca się, za naszem pośrednictwem, do przedsiębiorstw chemicznych z prośbą o umieszczanie (płatnych) opisów i ogłoszeń fabryk.

NA MARGINESIE

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o Izbach Przemysłowo-Handlowych powierza Izbom stałą reprezentację interesów gospodarczych przemysłu i handlu. Do zakresu działania Izb należy w pierwszym rzędzie formułowanie postulatów i wyrażanie opinji w zakresie najważniejszych poczynań ekonomicznych.

Wobec tych odpowiedzialnych zadań — powinno być usiłowaniem powszechnem, aby skład osobisty Izb stał na najwyższym poziomie. Zwłaszcza radcowie Izb, powoływani bezpośrednio przez zrzeszenia gospodarcze, powinni być ludźmi fachowymi o wybitnym autorytecie.

Przy wyborach radców do Izby warszawskiej, dokonanych na walnem zebraniu naszego Związku w dn. 3 sierpnia r. b., zostało ze względów czysto formalnych zakwestjonowane bierne prawo wyborcze, w stosunku do paru najwybitniejszych przedstawicieli przemysłu chemicznego.

Jest rzeczą oczywistą, że gdy chodzi o członków Zarządu Związku i o osoby reprezentujące wielkie gałęzie przemysłu, to nie należałoby nadawać tak wielkiego znaczenia względom formalnym, jak np. faktom prawidłowego wpisania lub niewpisania na listę wyborczą.

Gdy ktoś zwrócił uwagę Hegla, że jego poglądy nie zgadzają się z rzeczywistością, filozof bez zakłopotania odrzekł: *„Tem gorzej dla rzeczywistości..."*

Okazuje się, że i w Polsce nie brakuje hegeljanistów.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 72 z dn. 24 lipca r. b. poz. 650 ukazało się Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z dn. 31 maja 1928 o uznaniu niektórych substancyj i przetworów odurzających za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia.

W Dz. Ust. Nr. 72 z dn. 24 lipca r. b. poz. 656 ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 27 czerwca r. b. o ustaleniu cen sprzedażnych spirytusu na cele lecznicze, naukowe i domowe w butelkach.

ECHA

Prezesem Międzynarodowej Unji Chemji Czystej i Stosowanej na następną kadencję został uczony duński prof. Billmann. Na jednego z viceprezesów wybrano Dr. W. Świętosławskiego, profesora (obecnie rektora) Politechniki Warszawskiej.

Pierwszy to raz Polska jest reprezentowana w Prezydjum Unji.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton		420 zł.
Alkohol metylowy techniczny		250 „
„ „ czysty 99%		— „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3		1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2*		1,75 „
„ granulowany za 1 kg % N_2*		1,95 „
Azotan amonowy*		103.60 „
Benzen handlowy 90%		91 „
„ czysty		103 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)		20 „
Chlorek cynku (ług 50%)		50 „
Chlorek wapna bielący		40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)		20—22 „
Chloroform czysty		800 „
„ pro narcosi"		1.800 „
Fenol czysty		275 „
Formalina 30%		220 „
Fosforyty rachowskie surowe		3.50 „
Gliceryna farmaceutyczna 90%		280 „
„ techniczna biała 85-88%		280 „
Karbid		58—62 „
Karbolineum		45 „
Klej kostny		290 „
Klej skórny		400 „
Krezol		135 „
Kwas azotowy 30° Bé. w przel. na 100% HNO_3		110 „
„ mrówkowy 85%	w złocie	140 „
„ siarkowy 66° Bé	w złocie	6,98 „
„ solny bez arsenu		8 „
„ octowy techn. 30%		100 „

Mączka fosforytowa rachowska 16.5% P_2O_5		6.56—7,50 zł.
„ kostna odklejona 30% P_2O_5		19 „
Naftalen surowy prasowany		34,50 „
„ czysty w łuskach		65 „
Octan sodu		125 „
„ ołowiu		235 „
Oleina zwierzęca destylat		295 „
„ „ saponifikat		285 „
Oleum 20%	w złocie	10,55 „
Pirydyna czysta za 1 kg.		12 „
Smoła preparowana		27.50 „
Siarczan amonu		43 „
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie	4045 „
Soda amonjakalna		26 „
„ kaustyczna		61 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona		10 „
Stearyna		275 „
Superfosfat 16%		13,12—13.76 „
Toluen czysty		103 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.
Fabr. Chem. „WOLA KRZYSZTOPORSKA" Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Błękity Milori i paryski:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. „SATURNJA", Warszawa, Marszałkowska 138, tel. 78-40.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-49.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO" Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Makuchy odolejone — kokosowy, lniany i rzepakowy:
(jako pasza dla bydła). Sp. Akc. „J. D. POTOKA SYNOWIE" Będzin, tel. 90.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Oleje kokosowy, lniany, rzepakowy i rycynowy:
(do celów technicznych i spożywczych) Sp. Akc. „J. D. POTOKA SYNOWIE" Będzin, tel. 90.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN" Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Potaż żrący:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-49.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Śrut rycynowy:
(jako nawóz sztuczny). Sp. Akc. „J. D. POTOKA SYNOWIE", Będzin, tel. 90.

Żelazocyjanki sodowy i potasowy:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne G. Śląsk.

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50**, zagranicą **zł. 5.00.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5. Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14 — Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA.

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. — Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11.